

Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарында әскери-дәрігерлік сараптама жүргізу ережесін бекіту туралы

Күші жойған

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006 жылғы 31 наурыздағы N 226 Қаулысы. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 30 қаңтардағы № 44 Қаулысымен

Ескерту. Күші жойылды - ҚР Үкіметінің 2010.01.30 № 44 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-т. қараңыз) Қаулысымен.

"Әскери міндеттілік және әскери қызмет туралы" Қазақстан Республикасының 2005 жылғы 8 шілдедегі Заңының 17-бабына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қоса беріліп отырған Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарында әскери-дәрігерлік сараптама жүргізу ережесі бекітілсін.

2. Осы қаулы алғаш рет ресми жарияланғаннан кейін он күнтізбелік күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының

Премьер-Министрі

Қ а з а қ с т а н

Р е с п у б л и к а с ы

Ү к і м е т і н і ң

2 0 0 6 ж ы л ғ ы

3 1 н а у р ы з д а ғ ы

N 2 2 6

қ а у л ы с ы м е н

бекітілген

Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарында әскери-дәрігерлік сараптама жүргізу ережесі

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарында әскери-дәрігерлік сараптама жүргізу ережесі (бұдан әрі - Ереже) "Әскери міндеттілік және әскери қызмет туралы" Қазақстан Республикасының 2005 жылғы 8 шілдедегі Заңына сәйкес әзірленген, Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде, басқа да әскерлері мен әскери құрылымдарында, сондай-ақ медициналық комиссиялар құрамына әскери-дәрігерлік сараптаманы ұйымдастыру мен жүргізу тәртібін анықтайды.

2. Азаматтарға әскери-дәрігерлік сараптама мыналарды айқындау мақсатында жү р г і з і л е д і :

- 1) әскерге шақыру учаскелеріне тіркеген және әскери қызметке шақырылған кезде әскер қызметке жарамдылығын;
- 2) әскери (арнайы) оқу орындарына түсуге жарамдылығын;
- 3) келісім-шарт бойынша әскери қызметке түсу кезінде жарамдылығын;
- 4) әскери қызметке (әскери жиындардан өтуге), Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері әскерлерінің түрлері мен тектеріндегі, басқа да әскерлері мен әскери құрылымдарындағы қызметке, әскери-есептік мамандықтары бойынша оқуға (әскери қызметке) жарамдылығын;
- 5) оларды әскери қызметтен босату сәтінде әскери қызметті өткерген азаматтардың жарамдылығы санатын;
- 6) запастағы азаматтардың әскери қызметке жарамдылығы санатын.

3. Медициналық комиссия азаматтардың денсаулық жағдайын ескере отырып, әскери қызметке жарамдылығының мынадай санаттары бойынша қорытындылар шығарады:

1) "А" - әскери қызметке жарамды (қорытынды ауруы жоқ немесе соңғы үш жыл ішінде асқынбаған кейбір созылмалы аурулары не дене кемістігі бар, ағзалары мен жүйелерінің қызметтері бұзылмаған немесе шамалы бұзылған, денсаулығы үшін зиянсыз әскери қызметінің міндетін атқару қабілетін шектемейтін азаматтарға шығарылады);

2) "Б" - әскери қызметке шамалы шектеулермен жарамды (қорытынды кейбір әскери-есептік мамандықтар бойынша әскери қызметінің міндетін атқару қабілетін шектейтін, сирек өршитін созылмалы аурулары немесе ағзалары мен жүйелерінің қызметтері шамалы бұзылған дене кемістігі бар азаматтарға шығарылады);

3) "В" - әскери қызметке шектеулі түрде жарамды (қорытынды адам денсаулығы үшін зиянсыз әскери қызмет міндетін атқару қабілетін шектейтін ауру немесе мертігу салдарынан тіршілік әрекеті тұрақты бұзылған азаматтарға шығарылады);

4) "Г" - әскери қызметке уақытша жарамсыз (қорытынды ағзалары мен жүйелер қызметінің бұзылуы сипатында болатын ауру немесе мертігу салдарынан шектеулі уақыт аралығында әскери қызмет міндетін атқару қабілетін жоғалтқан азаматтарға шығарылады);

5) "Д" - бейбіт уақытта әскери қызметке жарамсыз, соғыс кезеңінде шектеулі түрде жарамды (қорытынды ауруы немесе мертігуі салдарынан тіршілік әрекетінің бұзылуы әскери қызмет міндетін атқару қабілетін жоғалтуына әкеп соқтырған азаматтарға шығарылады);

6) "Е" - әскери есептен шығарылатын әскери қызметке жарамсыз (қорытынды

ауру немесе мертігу салдарынан тіршілік әрекетінің бұзылуы әскери қызмет міндетін атқару қабілетін тұрақты жоғалтуға әкеп соқтырған азаматтарға шығарылады).

4. Әскери-дәрігерлік комиссияның (бұдан әрі - ӘДК) қорытындысы алқа түрінде көпшілік дауыспен қабылданады. Әскери қызметке, әскери-есептік мамандық бойынша әскери қызметке (жұмысқа) жарамдылық денсаулық сақтау және қорғаныс саласындағы уәкілетті органдар бекітетін жеке бағалауға, сондай-ақ аурулар кестесіне және азаматтың денсаулық жағдайына қойылатын қосымша талаптардың кестесіне сәйкес анықталады.

5. Егер ӘДК қорытындысында өзгеше айтылмаса, бұл қорытынды куәландыру сәтінен бастап бір жыл бойы жарамды.

2-тарау. Медициналық комиссиялардың түрлері

1. Штаттық әскери-дәрігерлік комиссиялар

6. Штаттық ӘДК мыналар болып табылады:

1) Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің Орталық әскери-дәрігерлік комиссиясы ;

2) Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігі Орталық әскери-дәрігерлік комиссиясының Филиалы ;

3) Қазақстан Республикасы Республикалық ұланының Әскери-дәрігерлік комиссиясы ;

4) Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің Орталық әскери-дәрігерлік комиссиясы ;

5) Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің Орталық әскери-дәрігерлік комиссиясы және ішкі істер департаменттерінің әскери-дәрігерлік комиссиялары ;

6) Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитеті Шекара қызметінің Әскери-дәрігерлік комиссиясы .

7. Штаттық ӘДК арнайы мақсаттағы әскери-медициналық мекемелерге жатады, белгіленген үлгідегі елтаңбалық мөрі, бұрыштамалық мөртабаны болады .

8. Әскери-дәрігерлік сараптама мәселелері бойынша штаттан тыс тұрақты және уақытша әрекет ететін әскери-дәрігерлік, дәрігерлік-ұшу және дәрігерлік комиссиялар штаттық ӘДК-ге бағынады.

9. Штаттық ӘДК мынадай мамандықтар (терапия, хирургия, неврология, психиатрия, оториноларингология, офтальмология) бойынша клиникалық даярлығы, әскерлерде және әскери емдеу-алдын алу мекемелерінде жұмыс тәжірибесі бар білікті дәрігерлерден жасақталады.

2. Штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін әскери-дәрігерлік (дәрігерлік-ұшу) комиссиялары

10. Штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК-ға мыналар жатады:

- 1) госпитальдық ӘДК;
- 2) гарнизондық ӘДК;
- 3) Аэроұтқыр әскерлерінің ӘДК-сы;
- 4) қорғаныс істері жөніндегі департаменттердің жанындағы әскери-дәрігерлік (дәрігерлік) комиссиялар;
- 5) медициналық денсаулық сақтау ұйымдарының жанындағы госпитальдік ӘДК құқықтары бар дәрігерлік комиссиялар.

11. Штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін дәрігерлік-ұшу комиссияларына (бұдан әрі - ДҰК) мыналар жатады:

- 1) авиациялық медицина зертханаларының жанындағы ДҰК;
- 2) авиацияның ұшқыштар құрамын дайындау жөніндегі әскери (арнайы) оқу орындарындағы ДҰК;
- 3) ұшқыштар құрамының дәрігерлік сараптама бөлімшесі бар әскери госпитальдардағы ДҰК;
- 4) қорғаныс істері жөніндегі департаменттердің жанындағы ДҰК.

12. Штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК (ДҰК) төрағасы, кемінде екі маман дәрігер мүшесі және хатшысы бар құрамда тағайындалады.

13. Психиатрлық бейіндегі денсаулық сақтау ұйымдарында денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті органмен келісім бойынша әскери қызметшілерді медициналық куәландыру үшін госпитальдық ӘДК өкілеттіктері бар әскери комиссиялар тағайындалады.

Мұндай әскери комиссиялардың құрамына мыналар кіреді: төраға - медицина ұйымының бас дәрігерінің (меңгерушісінің) емдеу бөлігі жөніндегі орынбасары немесе емдеу бөлімшелерінің бірінің меңгерушісі, мүшелері - аталған медицина ұйымының кемінде екі дәрігері, дәрігер - жақын маңдағы гарнизонның медициналық қызмет өкілі және хатшы. Дәрігерлік комиссия мүшелерінің - дәрігерлердің бірі комиссия төрағасының орынбасары болып тағайындалады.

14. ДҰК төрағасының шешімі бойынша ДҰК отырыстарына оның мүшелерінің өкілеттігімен қатысуға авиациялық бөлімшенің медициналық қызмет бастығы (дәрігері) және қолбасшылық өкілі тартылуы мүмкін.

15. Штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК мен ДҰК-ның қорытындыларын штаттық ӘДК қарайды және бекітеді.

3. Штаттан тыс уақытша жұмыс істейтін әскери-дәрігерлік (дәрігерлік) комиссиялар

16. Штаттан тыс уақытша жұмыс істейтін әскери-дәрігерлік (дәрігерлік) комиссияларға мыналар жатады:

- 1) әскери (арнайы) оқу орындарына түсетін кандидаттарды медициналық куәландыруға арналған ӘДК;

2) кадет корпустарына, генерал С.Қ.Нұрмағамбетов атындағы "Жас ұлан" республикалық мектебіне және басқа республикалық әскери мектеп-интернаттарға (лицейлерге) түсетін кандидаттарды медициналық куәландыруға арналған ӘДК;

3) Әскери-теңіз күштерінің сүңгуірлерін медициналық куәландыруға арналған ӘДК;

4) танктер мен басқа да машиналарды су астында жүргізуге тартылатын әскери қызметшілерді медициналық куәландыруға арналған ӘДК;

5) радиоактивті заттармен (бұдан әрі - РЗ), иондаушы сәуле көздерімен (бұдан әрі - ИСК), зымыран отыны құрамдауыштарымен (бұдан әрі - ЗОҚ), электромагнитті өріс көздерімен (бұдан әрі - ЭМӨ) жұмыс істейтін әскери қызметшілерді медициналық куәландыруға арналған ӘДК;

6) шақыру учаскелеріне есепке қойған, әскери қызметке шақырған және әскери (арнайы) оқу орындарына түскен кезде азаматтарды медициналық куәландыруды жүргізуге арналған қорғаныс істері жөніндегі департаменттер, басқармалар (бөлімдер) жанындағы әскери комиссиялар.

17. Штаттан тыс уақытша жұмыс істейтін ӘДК төраға, кемінде екі маман дәрігер және хатшысы бар құраммен тағайындалады.

18. Қорғаныс істері жөніндегі департаменттер, басқармалар (бөлімдер) жанындағы штаттан тыс уақытша жұмыс істейтін әскери комиссиялар облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың, ауданның есепке қою жөніндегі комиссияларының немесе шақыру жөніндегі комиссияларының жанындағы медициналық комиссия болып табылады.

Оларды облыстардың (республикалық маңызы бар қаланың, астананың) денсаулық сақтау саласындағы жергілікті атқарушы органдары емдеу ұйымдарының (аудандық аурухана, орталық аудандық аурухана, қалалық аурухана, консультативтік-диагностикалық орталық, облыстық аурухана) облыстық, қалалық және аудандық медициналық комиссияларынан қалыптастырады.

19. Қорғаныс істері жөніндегі департаменттер, басқармалар (бөлімдер) жанындағы штаттан тыс уақытша жұмыс істейтін ӘК медицина персоналының жұмысына басшылық жасайтын дәрігер - медициналық комиссияның төрағасы, комиссия мүшелері - мынадай: хирург, терапевт (жасөспірімдер терапевті), невропатолог, психиатр, окулист, отоларинголог, дерматовенеролог, стоматолог (әйелдер үшін - гинеколог) мамандықтары бойынша жұмыс тәжірибесі бар маман дәрігерлер мен хатшысы бар құрамда тағайындалады.

Қажет болған жағдайда есепке қою жөніндегі комиссиялардың және шақыру

жөніндегі комиссиялардың медициналық комиссияларының құрамына тар өрісті мамандық (фтизиатр, психо-элеуметтік консультант, рентгенолог және басқалары) дәрігерлері қосылуы мүмкін.

20. Штаттан тыс уақытша жұмыс істейтін ӘДК-ның (ӘК) қорытындыларын штаттық ӘДК қарайды және бекітеді.

3-тарау. Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарында әскери-дәрігерлік сараптама жүргізуді ұйымдастырудың тәртібі мен ерекшеліктері

1. Шақыру учаскелеріне есепке қою, әскери қызметке шақыру және әскери (арнайы) оқу орындарына, оның ішінде оқу мерзімі 1 жыл және 10 ай кадет корпустарына түсу кезінде азаматтарды медициналық куәландыру

21. Шақыру учаскелеріне есепке қойғанға, әскери қызметке шақырғанға және әскери (арнайы) оқу орындарына, оның ішінде оқу мерзімі 1 жыл және 10 ай кадет корпустарына (бұдан әрі - әскери (арнайы) оқу орындары) түскенге дейін азаматтарды қорғаныс істері жөніндегі басқармалардың (бөлімдердің) сұрауы бойынша медициналық денсаулық сақтау ұйымдары жеті күн мерзімде мынадай медициналық құжаттарды ұсынады:

1) психоневрологиялық, наркологиялық, туберкулезге қарсы, тері-венерологиялық диспансерлерден (кабинеттерден) олардың есепте тұратындығы туралы мәліметтер (анықтамалар);

2) басқа медициналық денсаулық сақтау ұйымдарынан созылмалы ауруы бойынша диспансерлік есепте тұру жағдайы және соңғы 12 ай ішінде жұқпалы және паразитарлық аурулармен ауырғандығы туралы мәліметтер, алдын ала егулер туралы және дәрі-дәрмек заттар мен басқа да заттарды көтере алмайтындығы (аса сезімталдығы) туралы мәліметтер, сондай-ақ амбулаториялық науқастың медициналық карталары (N 025/у нысаны) және жасөспірімнің медициналық картаға салынатын парағы (N 025-1/у нысаны), стационарлық науқастың аурулар тарихынан көшірмелер, рентгенограммалар, арнайы зерттеу әдістерінің хаттамалары және азаматтардың денсаулық жағдайын сипаттайтын басқа да медициналық құжаттар.

22. Шақыру учаскелеріне есепке қойылуға, әскери қызметке шақырылуға және әскери (арнайы) оқу орындарына түсуге тиіс азаматтарға медициналық куәландырғанға дейінгі 30 күн ішінде:

1) көкірек қуысы органдарын флюорографиялық (рентгенологиялық) зерттеу;

2) қанды жалпы талдауды;

- 3) мерезге серологиялық реакциялар;
- 4) зәрді жалпы талдауды;
- 5) электрокардиографиялық (бұдан әрі - ЭКГ) зерттеу;
- 6) медициналық куәландыру күні - бойы мен дене салмағын өлшеу жүргізіледі.

23. Әскери (арнайы) оқу орындарына түсетін азаматтарға, бұдан басқа, мұрынның қосалқы қуыстарының рентгенографиясы және жоспарлы алдын ала егулер жүргізіледі. Медициналық куәландыру процесінде зертханалық, рентгенологиялық және басқа да зерттеулер қайтадан жүргізілуі мүмкін.

24. Флюорографиялық (рентгенологиялық), зертханалық және электрокардиографиялық зерттеулерінің нәтижелері, бойы мен дене салмағы, сондай-ақ бұрын алынған барлық алдын ала егулері және дәрі-дәрмекті және басқа заттарды көтере алмаушылығының нәтижелері (аса сезімталдығы) туралы мәліметтер әскер қатарына шақырылушының есептік картасына немесе әскери (арнайы) оқу орындарына түсетін азаматтардың медициналық куәландыру картасына жазылады.

Флюорограммалар куәландырылушының жеке іс қағазында оның әскери қызметінің мерзімі аяқталғанға дейін болады, одан кейін тиісті медициналық ұйымдарға қайтарылады.

25. Медициналық персоналдың жұмысына басшылық жасайтын дәрігер - медициналық комиссияның төрағасы:

1) медициналық куәландыру басталғанға дейін: шақыру (жиын) пункті үй-жайының жай-күйін, маман дәрігерлердің кабинеттерін жабдықтау үшін қажетті медициналық және басқа да мүліктің тізбесіне сәйкес маман дәрігерлер кабинеттерінің медициналық және басқа мүлікпен жабдықталуын тексереді;

азаматтарды тексеруге (емдеуге) жіберу орнын, уақыты мен тәртібін нақтылайды;

азаматтарды куәландыруды ұйымдастыру мен жүргізудің тәртібі туралы маман дәрігерлерге нұсқау береді, осы Ереженің және әскери-дәрігерлік сараптама жүргізу мәселелері бойынша басқа да нормативтік құқықтық актілердің талаптарын түсіндіреді;

комиссияның төрағасы - тиісті жергілікті әскери басқару органының бастығына азаматтарды медициналық куәландыруға дайындаудағы кемшіліктер туралы баяндайды және оларды жоюға шаралар қабылдайды;

2) медициналық куәландыру кезеңінде: маман дәрігерлердің жұмысында өзара іс-қимылды қамтамасыз етеді; маман дәрігерлер шығарған қорытындылардың ресімделу сапасын, негізділігін және олардың аурулар кестесі мен қосымша талаптар кестесіне

олардың сәйкестігін тексереді;

осы Ереженің 3-тармағына сәйкес медициналық комиссияның құрамына кіретін дәрігерлермен бірге азаматтардың әскери қызметке жарамдылық санаты және әскер түрлері мен тектері бойынша арналу көрсеткіші туралы, сондай-ақ азаматтардың әскери (арнайы) оқу орнына түсуге жарамдылығы туралы түпкілікті қорытынды шығарады;

күн сайын комиссияның хаттамалар кітабын жүргізудің дұрыстығын тексереді;

бұрын шығарылған қорытындылар бойынша азаматтарды тексеруге (емдеуге) жіберудің уақтылылығын тексереді;

күн сайын қорытынды жасайды, азаматтарды медициналық куәландыру нәтижелерін талдайды және оларды комиссия төрағасына баяндайды;

шақыру учаскелеріне есепке қою, әскери қызметке шақыру және әскери (арнайы) оқу орындарына түсу кезінде медициналық куәландыру мәселелері бойынша азаматтарға түсініктеме береді, азаматтарды медициналық куәландыруға байланысты шағымдар мен өтініштерді шешуге қатысады.

26. Шақыру учаскелеріне есепке қою кезінде тексеруге (емдеуге) мұқтаж деп танылған азаматтарды қорғаныс істері жөніндегі департаменттер, басқармалар (бөлімдер) екі тізімде ескереді:

1) N 1 тізім - әскери қызметке уақытша жарамсыздар;

2) N 2 тізім - болмашы шектеулермен әскери қызметке жарамдылар.

Әскери қызметке шақырылуға тиіс азаматтарды медициналық тексеруді (емдеуді) жүргізу үшін есепке қою жөніндегі комиссиялар көрсетілген тізімдерді жұмыс аяқталғаннан кейін 10 күннен кешіктірмей денсаулық сақтау департаменттеріне (басқармаларына) жібереді.

27. Тексеруге (емдеуге) арналған жолдама шақыру учаскелеріне есепке қоюға, әскери қызметке шақырылуға және әскери (арнайы) оқу орындарына түсуге тиіс азаматтарға есепке қою жөніндегі комиссияның немесе шақыру комиссиясының шешімін оларға жариялаған кезде беріледі.

28. Жолдамада медициналық денсаулық сақтау ұйымының (әскери емдеу-алдын алу мекемесінің) атауы, диагнозы, тексеру мақсаты және медициналық куәландыруға қайтадан келу мерзімі көрсетіледі.

Тексеруге (емдеуге) арналған жолдамаға денсаулық жағдайын зерттеу актісі, науқастың амбулаториялық медициналық картасы және денсаулық жағдайын сипаттайтын басқа да медициналық құжаттар қоса беріледі.

Тексеру аяқталғаннан кейін денсаулық жағдайын зерттеу актісі толтырылады, оған бас дәрігер мен тексеру жүргізген дәрігер қол қояды және ол елтаңбалық м ө р б а с ы л а д ы .

Акт әскери қызметке жарамдылық немесе әскери (арнайы) оқу орнына түсуге

жарамдылық санаты туралы түпкілікті шешім шығаратын есепке қою жөніндегі комиссияның немесе шақыру комиссиясының қарауына ұсынылады.

29. Тікелей медициналық куәландыру жүргізген кезде маман дәрігер әскерге шақырылушының есепке алу картасына, медициналық картаға қосымша параққа немесе әскери (арнайы) оқу орындарына түсетін азаматтарды медициналық куәландыру картасына диагнозын (ауруы жоқ болған кезде "дені сау" деген жазба жазылады), осы Ереженің 3-тармағына сәйкес әскери қызметке жарамдылық санаты туралы қорытынды, әскер түрлері мен тектері бойынша арналу көрсеткішін, әскери (арнайы) оқу орнына түсуге жарамдылығын (жарамсыздығын) жазады.

30. Есепке қою немесе әскери қызметке шақыру кезінде әскери қызметке жарамды немесе болмашы шектеулермен әскери қызметке жарамды азаматтарға әскери қызметке жарамдылық санаты туралы қорытындыдан кейін маман дәрігер қосымша талаптар кестесіне сәйкес әскер түрлері мен тектеріне арналу көрсеткішін көрсетеді.

31. Есепке қою немесе әскери қызметке шақыру кезінде әскери қызметке уақытша жарамсыз азаматтарға маман дәрігер әскери қызметке уақытша жарамсыздық туралы қорытынды шығарады.

Медициналық көрсеткіштер бойынша әскери қызметке уақытша жарамсыздық туралы қорытынды 3 айға шығарылады, ол қайтадан шығарылуы мүмкін, бірақ уақытша жарамсыздықтың жалпы мерзімі 12 айдан аспауға тиіс.

Азаматтарды тексеру (емдеу) есепке қою жөніндегі комиссияның немесе шақыру комиссиясының жұмысының (әскери қызметке ағымдағы шақырудың) соңына дейін аяқталған жағдайда әскери қызметке уақытша жарамсыздық туралы қорытынды шығарылмайды және маман дәрігер тексеру (емдеу) және қайтадан медициналық куәландыру туралы қорытынды шығарады.

Ұзақ (3 айдан артық) тексеруді (емдеуді) қажет ететін азаматтарға әскери қызметке 6-дан 12 айға дейінгі мерзімге уақытша жарамсыздығы туралы қорытынды шығарылады, содан соң қайтадан медициналық куәландыру жүргізіледі.

Азаматтардың әскери қызметке уақытша жарамсыздық мерзімі өткеннен кейін әскери қызметке жарамдылық (жарамсыздық) туралы түпкілікті қорытынды шығарылады.

32. Есеп қою кезінде әскери қызметке болмашы шектеулермен жарамды деп танылған азаматтар емделуге, ауыз қуысын санациялауға, тістерін протездеуге, көздің көруін түзетуге мұқтаж болған жағдайда маман дәрігердің қорытындысы әскер түрлері мен тектеріне арналу көрсеткішінен кейін: "Емдеуді (ауыз қуысын санациялауды, тістерін протездеуді, көздің көруін түзетуді) қажет етеді" деген сөздермен толықтырылады.

33. Әскери қызметке шектеулермен жарамды, әскери қызметке уақытша жарамсыз, әскери қызметке жарамсыз, әскери (арнайы) оқу орнына түсуге жарамсыз деп танылған, сондай-ақ тексеруге (емдеуге) жіберілген азаматтарға медициналық куәландыру парағы толтырылады.

34. Әскери-есептік мамандық бойынша оқуға жарамдылық қосымша талаптар кестесінің талаптарына сәйкес анықталады. Әскери-есептік мамандық бойынша оқуға жарамдылық азаматтардың әскери қызметке жарамдылық санаты туралы қорытындыдан кейін шығарылады.

35. Қорытынды әскерге шақырылушының есепке алу картасына, шақыру комиссиясының хаттамалар кітабына, ал әскери (арнайы) оқу орындарына түсетін азаматтар үшін, сондай-ақ медициналық куәландыру картасына жазылады.

36. Шақыру комиссиялары медициналық куәландыруды жүргізгеннен кейін облыстық (республикалық маңызы бар қала және астана) шақыру комиссиясы маман дәрігерлер қорытындыларының негізділігін тексеру, азаматтардың әскери қызметке жарамдылық санатын, әскер түрлері мен тектері бойынша арналу көрсеткішін нақтылау және жол берілген кемшіліктерді жою мақсатында әскери қызметке шақырылған азаматтарды қызмет өткеру орнына жөнелту алдында оларды медициналық тексеруді ұйымдастырады.

37. Егер медициналық тексеру нәтижесінде азаматтардың денсаулық жағдайында әскери қызметке шақыруға кедергі келтіретін (әскери қызметке жарамдылық санатын өзгертетін) ауытқулар анықталса, маман дәрігер медициналық куәландыру парағын ресімдейді, ал облыстық (республикалық маңызы бар қала және астана) шақыру комиссиясы хаттамалар кітабында ресімделетін және азаматтарға жарияланатын өз шешімін шығарады.

38. Әскерге шақырылушының есепке алу картасы, медициналық куәландыру парағы, облыстық (республикалық маңызы бар қала және астана) шақыру комиссиясының хаттамалар кітабынан қорғаныс істері жөніндегі департаменттің мөрімен расталған көшірме шешімі қайта қаралған аудандық (облыстық маңызы бар қала) шақыру комиссиясына жіберіледі.

39. Азаматтарға денсаулық жағдайы бойынша әскери қызметке шақыруды кейінге қалдырудың немесе одан босатудың негізділігі әскери қызметке шақыру кейінге қалдырылған немесе одан босатылған барлық азаматтардың жеке іс қағаздарын зерделеу арқылы тексеріледі.

Құжаттарды тексеру нәтижелері бойынша облыстық (республикалық маңызы бар қала және астана) шақыру комиссиясы әскерге шақырылушының есепке алу картасына аудандық (қалалық) шақыру комиссиясының шешімін бекіту туралы немесе азаматты қайтадан медициналық куәландыруға жіберу туралы белгі ж а с а й д ы .

Өздерінің әскери қызметке жарамдылығы (жарамсыздығы) туралы қорытындымен келіспеушілік туралы өтініш білдірген азаматтар да қайтадан медициналық куәландырылуға тиіс.

40. Облыстық (республикалық маңызы бар қала және астана) шақыру комиссиясы төмен тұрған шақыру комиссияларына қайтадан медициналық куәландыру жүргізудің мерзімі, орны және медициналық куәландырылуға тиіс азаматтар туралы хабарлайды.

41. Қайтадан медициналық куәландыруға азамат жеке іс қағазымен және белгіленген диагноз бен шығарылған қорытындыны растайтын медициналық құжаттармен жіберіледі.

Егер қайтадан медициналық куәландыру нәтижесінде азаматтың әскери қызметке жарамдылық санаты өзгерсе, маман дәрігер медициналық куәландыру парағын ресімдейді, ал облыстық (республикалық маңызы бар қала және астана) шақыру комиссиясы төмен тұрған комиссия шешімінің күшін жояды және хаттамалар кітабында ресімделетін және азаматқа жарияланатын өз шешімін шығарады.

Әскерге шақырылушының есепке алу картасы, медициналық куәландыру парағы, сондай-ақ қорғаныс істері жөніндегі департаменттің мөрімен расталған облыстық (республикалық маңызы бар қала және астана) шақыру комиссиясының хаттамалар кітабынан көшірме шешімі қайта қаралған шақыру комиссиясына жіберіледі.

Егер қайтадан медициналық куәландыру нәтижесінде аудандық (облыстық маңызы бар қала) шақыру комиссиясының шешімі өзгермесе, онда хаттамалар кітабы мен есепке алу картасында оны бекіту туралы қысқаша жазба жасалады, бұл ретте медициналық куәландыру парағы ресімделмейді.

42. Әскери қызметке шақырылған азаматтарды медициналық қадағалаудағы сабақтастықты қамтамасыз ету үшін қорғаныс істері жөніндегі басқарма (бөлім) әскери бөлімге медициналық картаға маман дәрігерлердің қорытындылары бар қосымша парақ (N 025-1/у нысаны) жібереді.

43. Азаматтар қызмет орнына келгеннен кейін медициналық тексеруден өтеді, ал әскери (арнайы) оқу орындарына немесе оқу-жаттығу әскери бөлімдеріне келгендер әскери (арнайы) оқу орындарына түсуге немесе әскери-есептік мамандықтар бойынша оқуға (қызметке) жарамдылығын анықтау үшін штаттан тыс (тұрақты, уақытша жұмыс істейтін) ӘДК-де түпкілікті медициналық куәландырудан өтеді.

Маман дәрігерлердің және ӘДК-ның қорытындылары медициналық кітапшаға жазылады, ал әскери-есептік мамандық бойынша оқуға (қызметке) жарамсыз деп танылған немесе тексеруге (емдеуге) мұқтаж адамдарға қатысты ӘДК отырыстарының хаттамалар кітабына да жазылады.

Түпкілікті медициналық куәландыру кезінде әскери (арнайы) оқу орындарына түсуге жарамсыз деп танылған әскери (арнайы) оқу орындарына түсетін азаматтарды медициналық куәландыру карталары медициналық куәландыру аяқталғаннан кейін бес күннен кешіктірілмей медициналық куәландырудың сапасын талдау және жақсарту үшін қорғаныс істері жөніндегі департаменттерге жіберіледі.

44. Денсаулық жағдайы бойынша мерзімді әскери қызметке шақырылмауға тиіс әскери қызметшілерді мерзімінен бұрын қызметтен босату стационарлық немесе амбулаториялық тексеруден кейін госпитальдық немесе гарнизондық ӘДК-ның ауру туралы куәлікпен ресімделген және штаттық ӘДК бекіткен қорытындысы негізінде жүргізіледі. Гарнизондық ӘДК-ның амбулаториялық медициналық куәландыру жүргізуіне айқын дене кемтарлығы болған жағдайда ғана жол беріледі.

45. Штаттық ӘДК гарнизондық (госпитальдық) ӘДК-ның бекітілген қорытындысының көшірмесін бекіткеннен кейін 5 күн ішінде әскери қызметшілердің шақырылу орны бойынша қорғаныс істері жөніндегі департаменттерге жібереді.

46. Қорғаныс істері жөніндегі департаменттер облыстардың (республикалық маңызы бар қаланың, астананың) жергілікті атқарушы органдарымен бірлесіп, азаматты әскери қызметке денсаулық жағдайы бойынша негізсіз шақыру себептерін зерделейді және негізсіз шақыру себебін зерделеу картасының тиісті бөлімдерін толтырғаннан кейін штаттық ӘДК-ге қайтарады.

47. Штаттық ӘДК, қорғаныс істері жөніндегі департаменттер облыстардың (республикалық маңызы бар қалалардың, астананың) денсаулық сақтау саласындағы жергілікті атқарушы органдарымен, медициналық денсаулық сақтау ұйымдарымен бірлесіп, азаматтарды әскери қызметке денсаулық жағдайы бойынша негізсіз шақыру оқиғалары мен себептерін есепке алуды жүргізеді және әскери қызметке шақырылуға тиіс азаматтарды тексеру мен медициналық куәландырудың сапасын жақсарту үшін шаралар қабылдайды.

2. Әскери қызметке келісім-шарт бойынша келетін азаматтарды медициналық куәландыру

48. Қорғаныс істері жөніндегі басқарма (бөлім) әскери қызметке келісім-шарт бойынша келетін азаматтың медициналық куәландыру картасын ресімдейді және м ы н а л а р д ы :

1) психоневрологиялық, наркологиалық, туберкулезге қарсы, тері-венерологиялық диспансерлерден (кабинеттерден) оның есепте тұратындығы туралы мәліметтерді (анықтамаларды);

2) басқа медициналық денсаулық сақтау ұйымдарынан созылмалы ауру жағдайымен диспансерлік есепте тұратындығы және соңғы 12 ай ішінде жұқпалы

және паразитарлық аурулармен ауырғандығы туралы мәліметтерді, амбулаториялық науқастың медициналық картасын, стационарлық науқастың ауру тарихынан көшірмелерді, рентгенограммаларды, арнайы зерттеу әдістерінің хаттамалары мен азаматтың денсаулық жағдайын сипаттайтын басқа да медициналық құжаттарды сұратады.

49. Алдын ала медициналық тексеру басталғанға дейін:

1) көкірек қуысы органдарын екі кескінде флюорографиялық (рентгенологиялық) зерттеу (егер ол жүргізілмесе немесе медициналық құжаттарда соңғы 6 ай ішінде осы зерттеу туралы мәліметтер болмаса);

2) мұрынның қосалқы қуыстарының рентгенограммасы;

3) тыныштықта және жүктемеден кейін электрокардиографиялық зерттеу;

4) қанды жалпы талдау;

5) мерезге серологиялық реакция;

6) зәрді жалпы талдау жүргізіледі.

Медициналық көрсеткіштер бойынша алдын ала егулері және басқа да зерттеулер жүргізілуі мүмкін.

50. Әскери қызметке келісім-шарт бойынша кіретін азаматтарды алдын ала медициналық тексеруді тұрғылықты жері бойынша медициналық ұйымдардың мынадай: хирург, терапевт, невропатолог, психиатр, окулист, отоларинголог, дерматовенеролог, стоматолог, әйелдер үшін - гинеколог мамандықтары бойынша маман дәрігерлері, ал түпкілікті тексеруді - штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін гарнизондық ӘДК (гарнизондық ӘДК немесе қорғаныс істері жөніндегі департаменттер жанындағы әскери-дәрігерлік (дәрігерлік) комиссиялар) жүргізеді.

51. Ауру диагнозын нақтылау үшін азамат медициналық денсаулық сақтау ұйымына (әскери емдеу-алдын алу мекемесіне) амбулаториялық немесе стационарлық тексеруге жіберілуі мүмкін.

Бұл ретте, штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК-ның (гарнизондық ӘДК-ның немесе қорғаныс істері жөніндегі департаменттер жанындағы әскери-дәрігерлік (дәрігерлік) комиссиялардың) маман дәрігері медициналық куәландыру парағын ресімдейді, ал штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК: "Тексерілуге тиіс" деген қорытынды шығарады.

Тексеруге арналған жолдамаға денсаулық жағдайын зерттеу актісі, науқастың амбулаториялық картасы және азаматтың денсаулық жағдайын сипаттайтын басқа да медициналық құжаттар қоса беріледі.

Азамат тексерілуден бас тартқан жағдайда штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК "Әскери қызметке келісім-шарт бойынша кіруге жарамсыз" деген қорытынды шығарады.

52. Денсаулық жағдайы бойынша әскери қызметке жарамды немесе әскери қызметке болмашы шектеулермен жарамды азаматтар әскери қызметке келісім-шарт бойынша кіруге жарамды деп танылады.

Мұндай жағдайларда, штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК-ның әскери қызметке жарамдылық санаты туралы қорытындысы "Әскери қызметке келісім-шарт бойынша кіруге жарамды" деген сөздермен толықтырылады.

53. Егер бұл туралы медициналық куәландыру жолдамасында көрсетілсе, штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК әскери қызметке келісім-шарт бойынша кіруге жарамды деп танылған азаматтарға қатысты Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының әскер түрлері мен тектерінде әскери қызмет өткеру үшін, әскери-есептік мамандық бойынша оқуға (қызметке), климаттық жағдайы қолайсыз жерлерде әскери қызмет өткеруге жарамдылық туралы қорытынды шығарады.

54. Аурулар кестесінде әскери қызметке жарамдылық санатын жеке бағалау көзделген аурулар кезінде штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК "Әскери қызметке шектеулі түрде жарамды. Әскери қызметке келісім-шарт бойынша кіруге жарамсыз" деген қорытынды шығарады.

55. Егер медициналық куәландыру кезінде әскери қызметке кіруге кедергі жасайтын ауру немесе жүктілік анықталса, бұдан әрі медициналық куәландыру тоқтатылады, дәрігер маман медициналық куәландыру парағын ресімдейді және штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК "Әскери қызметке келісім-шарт бойынша кіруге жарамсыз" деген қорытынды шығарады, бұл ретте әскери қызметке жарамдылық санаты туралы қорытынды шығарылмайды. Әскери қызметке уақытша жарамсыз деп танылған адамдарға қатысты да осындай қорытынды шығарылады.

3. Оқу мерзімі 3 жыл кадет корпустарына, генерал С.Қ.Нұрмағамбетов атындағы "Жас ұлан" республикалық мектебіне, республикалық әскери мектеп-интернаттарға (лицейлерге) түсетін кандидаттарды, кадеттер мен тәрбиеленушілерді медициналық куәландыру

56. Оқу мерзімі 3 жыл кадет корпустарына, генерал С.Қ.Нұрмағамбетов атындағы "Жас ұлан" республикалық мектебіне, республикалық әскери мектеп-интернаттарға (лицейлерге) түсетін кандидаттарды, кадеттер мен тәрбиеленушілерді медициналық куәландыру денсаулық жағдайы бойынша оқуға түсуге және оны жалғастыруға жарамдылығын анықтау мақсатында жүргізіледі.

57. Кандидаттар алдын ала медициналық тексеруден және түпкілікті медициналық куәландырудан өтеді.

58. Алдын ала медициналық тексеруді мекен-жайы бойынша медицина ұйымдарының маман дәрігерлері, түпкілікті медициналық куәландыруларды - штаттан тыс уақытша жұмыс істейтін ӘДК жүргізеді.

59. Кандидаттарды медициналық куәландыруды жүргізетін мекен-жайы бойынша медицина ұйымдарының маман дәрігерлері мен штаттан тыс уақытша жұмыс істейтін ӘДК құрамына: терапевт (педиатр), хирург, невропатолог, отоларинголог, офтальмолог, дерматолог, фтизиатр, психиатр және стоматолог енгізілуге тиіс.

60. Медициналық куәландыру басталғанға дейін барлық кандидаттарға міндетті түрде көкірек қуысы органдарының рентгенологиялық зерттеу, электрокардиографиялық зерттеу, қанды жалпы талдау, зәрді жалпы талдау, сондай-ақ ішек құрты жұмыртқаларына және дизентериялық бактерия тасымалдаушылыққа үлкен дәретті зерттеу жүргізіледі. Қажет болған жағдайда басқа да зерттеулер жүргізіледі.

61. Зерттеу нәтижелері, сондай-ақ бұрын қабылданған егулер туралы мәліметтер оқу орнына түсетін кандидаттың медициналық куәландыру картасына қоса беріледі.

62. Медициналық куәландыру кезінде кандидаттың денсаулық жағдайын бұрын бақылаған құжаттарды - науқастың амбулаториялық медициналық картасы (N 025/у нысаны) мен оған диспансерлік зерттеу деректері бар қосымша парақты, оқу мінездемесін, сондай-ақ куәландырылушы мен оның ата-анасының анамнестикалық деректерін мұқият зерделеу қажет.

63. Егер медицина ұйымдарының мәліметтері бойынша адамдардың қосымша талаптар кестесінде белгіленген және осы оқу орындарына түсуге кедергі келтіретін аурулары немесе дене кемшіліктері болған жағдайда олар алдын ала медициналық тексеруге жіберілмейді.

Медициналық куәландыру нәтижесінде штаттан тыс уақытша жұмыс істейтін ӘДК түсуге жарамдылығы туралы қорытынды шығарады (бұл ретте аурулар кестесінің қорытынды шығаруға негіз болған тармақтарын көрсету қажет).

64. Аурулар кестесінде көзделген аурулар болған кезде оқуды жалғастыруға жарамдылығын айқындау мақсатында кадеттер мен тәрбиеленушілер медициналық куәландыру үшін штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін (гарнизондық немесе госпитальдық) ӘДК-ге жіберіледі.

65. Медициналық куәландыру нәтижесінде штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК оқуды жалғастыруға жарамдылығы туралы қорытынды шығарады (бұл ретте аурулар кестесінің қорытынды шығаруға негіз болған тармақтары көрсетіледі).

66. Оқуға жарамсыз деп танылған кадеттер мен тәрбиеленушілерге, сондай-ақ әскери (арнайы) оқу орындарына түсуге жарамсыз деп танылған бітірушілерге ӘДК қорытындысы анықтама түрінде беріледі.

4. Кадет корпустарының, "Жас ұлан" мектебінің, республикалық әскери мектеп-интернаттардың (лицейлердің) әскери (арнайы) оқу орындарына түсетін әскери қызметшілері мен бітірушілерін медициналық куәландыру

67. Кадет корпустарының, "Жас ұлан" мектебінің, республикалық әскери мектеп-интернаттардың (лицейлердің) күндізгі оқу нысанындағы әскери (арнайы) оқу орындарына түсетін әскери қызметшілері мен бітірушілері алдын ала медициналық куәландыруды штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін (гарнизондық немесе госпитальдық) ӘДК-да түпкілікті медициналық куәландыруды штаттан тыс (тұрақты, уақытша жұмыс істейтін) ӘДК-да өтеді.

68. Медициналық куәландыруға жіберу алдында әскери бөлімдер мен осы оқу мекемелерінде әскери (арнайы) оқу орындарына түсетін азаматтардың медициналық куәландыру карталары ресімделеді және:

1) көкірек қуысының органдарын екі кескінде флюорографиялық (рентгенологиялық) зерттеу;

2) мұрынның қосалқы қуыстарының рентгенографиясы;

3) тыныштықта және жүктемеден кейін электрокардиографиялық зерттеу;

4) қанды жалпы талдау;

5) мерезге серологиялық реакция;

6) зәрді жалпы талдау жүргізіледі.

69. Алдын ала медициналық куәландыруға жіберген кезде медициналық кітапша беріледі, мұнда жыл сайынғы тереңдетілген және бақылау медициналық тексерулердің (офицерлерге кемінде соңғы үш жылдағы) нәтижелері, медициналық көмекке жүгінуі көрсетілуге тиіс.

70. Офицерлер құрамының медициналық кітапшаларында жыл сайынғы тереңдетілген және бақылау медициналық тексерулердің нәтижелері болмаған жағдайда, алдын ала медициналық куәландыру кезінде оларды кейіннен штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін (госпитальдық) ӘДК-ның медициналық куәландыруымен стационарлық тексеруге жіберу туралы қорытынды шығарылады.

71. Медициналық куәландыру әскери қызметшіде медициналық кітапша болған жағдайда жүргізіледі.

72. Әскери (арнайы) оқу орнына түсуге кедергі келтіретін ауру анықталған жағдайда бұдан әрі тексеру тоқтатылады және штаттан тыс (тұрақты, уақытша жұмыс істейтін) ӘДК әскери (арнайы) оқу орнына түсуге жарамсыздық туралы қорытынды шығарады.

73. Маман дәрігерлер медициналық куәландыру нәтижелерін және штаттан тыс (тұрақты, уақытша жұмыс істейтін) ӘДК қорытындысын ӘДК отырыстары хаттамаларының кітабына, медициналық куәландыру картасына және медициналық кітапшаға жазады.

74. Түпкілікті медициналық куәландыру кезінде әскери (арнайы) оқу орындарына түсуге жарамсыз деп танылған азаматтардың медициналық куәландыру карталары медициналық куәландыру аяқталғаннан кейін бес күннен кешіктірілмей алдын ала медициналық куәландырудың сапасын талдау және жақсарту үшін медициналық құжаттарды жіберген штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін (гарнизондық немесе госпитальдық) ӘДК-ға жіберіледі.

5. Қазақстан Республикасының аумағына әскери (арнайы) оқу орындарына оқуға жіберілетін шетел мемлекеттерінің әскери қызметшілерін медициналық куәландыру

75. Қазақстан Республикасының аумағында әскери (арнайы) оқу орындарында оқитын шетел мемлекеттерінің әскери қызметшілеріне қатысты әскери (арнайы) оқу орнында оқуға жарамдылық (жарамсыздық) туралы қорытынды халықаралық шартқа, сондай-ақ әскери (арнайы) оқу орнының, факультеттің, курстың бейініне қарай аурулар кестесінде және қосымша талаптар кестесінде көзделген денсаулық жағдайына қойылатын талаптарға сәйкес шығарылады.

76. Штаттан тыс (тұрақты, уақытша жұмыс істейтін) ӘДК-ның шетел мемлекеттері әскери қызметшілерінің Қазақстан Республикасы аумағындағы әскери (арнайы) оқу орнында оқуға жарамдылығы (жарамсыздығы) туралы қорытындысы ӘДК отырыстарының хаттамалары кітабында тіркеледі және анықтама түрінде беріледі. Штаттан тыс (тұрақты, уақытша жұмыс істейтін) ӘДК-ның қорытындысы штаттық ӘДК-да бекітілуге жатпайды.

6. Мерзімді әскери қызметтегі және келісім-шарт бойынша әскери қызметшілерді, әскери (арнайы) оқу орындарының курсанттарын медициналық куәландыру

77. Медициналық куәландыруға жіберу туралы шешімді: мерзімді әскери қызмет өткеріп жатқан әскери қызметшілерге қатысты қорғаныс істері жөніндегі департаменттердің бастықтарымен, әскери сотпен немесе прокуратурамен, тергеу органымен келісім бойынша әскери бөлімдердің командирлері (мекемелердің бастықтары), гарнизондардың бастықтары, штаттық ӘДК бастықтары (төрағалары), қорғаныс істері жөніндегі департаменттердің бастықтары, қорғаныс істері жөніндегі басқармалардың (бөлімдердің) бастықтары, ал әскери-медициналық мекемелерде стационарлық тексеруде және емдеуде жатқан әскери қызметшілерге қатысты - осы мекемелердің бастықтары; келісім-шарт бойынша әскери қызмет өткеріп жатқан әскери қызметшілерге

қатысты - әскери бөлімдер командирлерінен (мекемелердің бастықтарынан) бастап оларға тең және жоғарғы лауазымдардағы тікелей бастықтар, әскери сот немесе әскери прокуратура, тергеу органы; әскери (арнайы) оқу орындарының курсанттарына қатысты - әскери (арнайы) оқу орындарының бастықтары, әскери сот немесе әскери прокуратура, тергеу органы шығарады.

78. Медициналық куәландыруға жолдамаға әскери бөлім штабының бастығы және одан жоғары немесе кадр ұйымының бастығы (құрама кадрлар бөлімінің бастығы лауазымынан бастап) тиісті командирдің (бастықтың) шешіміне сілтеме жасай отырып, қол қояды.

79. Тексеру немесе емдеу барысында мерзімді әскери қызмет өткеріп жатқан әскери қызметшінің - мертігу (жаралану, жарақаттану, контузия алу) салдарынан пайда болған, әскери қызметке жарамдылық санатын өзгертетін аурулары анықталған жағдайда, медициналық куәландыруға жолдаманы әскери-медициналық мекеменің бастығы беруі мүмкін, бұл туралы ауру тарихына жазылады.

80. Штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК-ға медициналық куәландыруға жіберілетін тұлғаларға мыналар беріледі:

1) әскери атағын, әскери бөлімнің нөмірін (мекеменің атауы) тегін, атын, әкесінің атын, туған жылын, айын және әскерге шақырылған немесе әскери қызметке келісім-шарт бойынша кірген жылын, медициналық куәландырудың мақсатын және алдын ала диагнозын көрсете отырып, медициналық куәландыруға жолдама;

2) медициналық кітапша;

3) қызметтік және медициналық мінездемелер:

қызметтік мінездемеде куәландырылушының денсаулық жағдайының атқаратын лауазымы бойынша өзінің әскери қызмет міндеттерін орындауға әсері туралы мәліметтер, әскери қызметшіні әскери қызметте пайдаланудың орындылығы туралы пікір көрсетіледі;

медициналық мінездемеде әскери қызметшінің денсаулық жағдайын серпінді қадағалаудың нәтижелері туралы, оның медициналық көмекке жүгінуі туралы және соңғы 2 жылда денсаулық жағдайына байланысты еңбекке жарамсыз болған күндер саны туралы мәліметтер көрсетіледі;

медициналық мінездемеде көрсетілген мәліметтер медициналық кітапшаның деректерімен және басқа да медициналық құжаттармен расталады;

4) әскери қызмет (әскери жиындарды) өткеру кезеңінде мертіккен (жараланған, жарақаттанған, контузия алған) адамдарға жарақат туралы анықтама

81. Ауруы бойынша демалыс беру немесе әскери қызмет міндеттерін атқарудан босату туралы мәселені шешу үшін әскери қызметшілерді медициналық куәландыру әскери-медициналық мекеме бастығының шешімі бойынша жүргізіледі.

82. Келісім-шарт әскери қызмет бойынша өткеретін әскери қызметшілерді медициналық куәландыруды штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін (гарнизондық немесе госпитальдық) ӘДК амбулаториялық немесе стационарлық тексеру басталған күннен бастап екі аптадан кешіктірмей жүргізеді.

83. Ауру, мертігу (жаралану, жарақаттану, контузия алу) диагнозының және олардың салдарының айқын болмауына байланысты әскери қызметшіні медициналық куәландыруды көрсетілген мерзімде жүргізу мүмкін болмаған жағдайда, оны тексеру әскери-медициналық мекеме бастығының шешімімен ұзартылады, бұл туралы әскери қызметшіні медициналық куәландыруға жіберген әскери бөлімнің командиріне (мекеме бастығына) немесе кадр органына хабардар етіледі.

84. Егер әскери қызметшіні медициналық куәландырған кезде штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК-ның ол куәландырылатын мертігудің (жараланудың, жарақаттанудың, контузия алудың) немесе аурудың салдары әскери қызмет өткеруге байланысты емес деп тануға негізі болса, онда ӘДК азаматтың жеке іс қағазы мен медициналық куәландыру картасын сұратады.

85. Әскери (арнайы) оқу орындарының курсанттарына қатысты тұрақты жұмыс істейтін ӘДК әскери қызметке және оқуға жарамдылық санаты туралы қорытынды шығарады.

86. Бітіруші курстарға дейінгі әскери (арнайы) оқу орындарының одан әрі оқуға жарамсыз деп танылған курсанттарына (17 және одан жоғары жастағы) қатысты (офицерлік атақтары жоқ тыңдаушылар) бір уақытта әскери қызметке жарамдылығы туралы мәселе шешіледі.

87. "Әскери қызметке уақытша жарамсыз" деген қорытынды шығарғанда одан әрі оқуға және босату мерзімі, ауруы бойынша демалысы аяқталуы бойынша әскери қызметке жарамдылығы туралы түпкілікті қорытынды шығарылады.

88. Бітіруші курстардың курсанттары мен кадеттерін (офицерлік атағы жоқ тыңдаушыларды) медициналық куәландыру кезінде аурулар кестесіне және қосымша талаптар кестесіне сәйкес әскери қызметке жарамдылық туралы мәселе шешіледі.

89. Жоғары оқу орындарында запастағы офицерлерді даярлау бағдарламасы бойынша оқып жатқан азаматтарды медициналық куәландыруды есепке қою жөніндегі комиссиялардың медициналық комиссиясы; мекен-жайы бойынша медициналық мекемелердегі маман дәрігерлер; гарнизондық ӘДК, қорғаныс

істері жөніндегі департаменттер жанындағы әскери-дәрігерлік (дәрігерлік) комиссиялар жүргізеді.

90. Әскери қызмет өткеру кезінде мертліккен (жараланған, жарақаттанған, контузия алған), ауру болған әскери қызметшілерді медициналық куәландыру айқындалған дәрігерлік-сараптамалық салдары болған кезде жүргізіледі.

91. Әскери қызметшіні бір әскери емдеу-алдын алу мекемесінен екіншісіне ауыстыру, ауруы бойынша қызметтен босатылған әскери қызметшіні тұрғылықты мекен-жайына ілесіп апару қажет болған жағдайда медициналық көмек пен бөгде адамның қамқорлығына мұқтаж болуына қарай оқшаулауды және ілесіп жүретін адамдарды қажет ететін науқасты көшіргенде штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК ауыстыру қажеттігі туралы мәселені шешеді, ілесіп жүрудің (адам санын) және көлік түрінің қажеттілігін айқындайды.

92. Аурулар кестесінде әскери қызметке уақытша жарамсыздық көзделген жағдайда, әскери қызметшінің ауруы бойынша демалысқа немесе әскери қызмет міндеттерін атқарудан босатуға мұқтаждығы туралы қорытынды шығарылады.

93. Бейбіт уақытта егер стационарлық емдеу мен медициналық оналту жүргізу (емдеу бөлімшесі, оналту орталығы, санаторий) аяқталғаннан кейін әскери қызметші әскери қызмет міндеттерін атқаруға кірісе алатын мерзім кемінде бір айды құраса, штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК ауруы бойынша демалысқа мұқтаждығы туралы қорытынды шығарады.

Қалған жағдайларда әскери қызметшілерді емдеу әскери емдеу-алдын алу мекемелерінде немесе сауығушылар командаларында аяқталады және штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК әскери қызмет міндеттерін атқарудан толық немесе ішінара босатуға мұқтаждығы туралы қорытынды шығарады.

Әскери емдеу-алдын алу мекемесінде емдеуден кейін әскери қызметшінің әскери қызмет міндеттерін атқаруға кірісуі мүмкін мерзім 3 айдан аспайтын жағдайда штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК сауығушылар командасына жіберу туралы қорытынды шығарады, ал егер бұл мерзім 3 айдан асатын болса, ӘДК 6-12 айдан кейін қайтадан медициналық куәландырумен әскери қызметке уақытша жарамсыздық туралы қорытынды шығарады.

Штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК мертігудің (жараланудың, жарақаттанудың, контузия алудың), аурудың сипаты мен ауырлығына қарай ауруы бойынша демалыстың ұзақтығын белгілейді.

94. Әскери қызметшіге бейбіт уақытта ауруы бойынша демалыс (қалпына келтіру емделудің соңғы кезеңі) 30-дан 60 тәулікке дейінгі мерзімге беріледі.

95. Мерзімді әскери қызмет өткеретін әскери қызметшілердің және осы санатқа сәйкес келетін адамдардың стационарлық емдеуде үздіксіз болуының,

медициналық оналту жүргізудің және ауруы бойынша демалыста болуының жалпы ұзақтығы 4 айдан аспауға тиіс, ол аяқталған соң штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК әскери қызметке жарамдылық санатын айқындайды.

96. Келісім-шарт бойынша әскери қызмет өткеретін әскери қызметшіге ауруы бойынша демалыс ұзартылуы мүмкін, бірақ әрбір ретте 30 тәуліктен аспайтын мерзімге ұзартылады. Стационарлық емдеуде болудың, медициналық оналту жүргізудің және ауруы бойынша демалыста болудың уақыты жалпы алғанда 4 айдан, ал туберкулезбен ауыратындар үшін 12 айдан аспауға тиіс.

Егер көрсетілген мерзім аяқталғанда келісім-шарт бойынша әскери қызмет өткеретін әскери қызметші денсаулық жағдайы бойынша әскери қызмет міндеттерін атқаруға кірісе алмайтын болса, оның емделуде болу мерзімі әскери емдеу-алдын алу мекеменің қорытындысы негізінде құрама командирінен бастап және одан жоғары тікелей бастықтың шешімімен ұзартылуы мүмкін.

97. Әскери қызметшінің емдеуде үздіксіз болу мерзімін ұзарту үшін әскери емдеу-алдын алу мекемесінің бастығы әскери қызметші қызмет өткеретін әскери бөлімнің командиріне (мекеме бастығына) емдеуде болу мерзімін ұзарту туралы қатынас қағазын жібереді, мұнда диагнозы, емдеуде үздіксіз болған мерзімі, емдеуді жалғастыру қажеттігі және оның болжамды мерзімі көрсетіледі.

Әскери бөлімнің командирі (мекеменің бастығы) көрсетілген қатынас қағазын ол бойынша өз пікірімен бірге әскери қызметшінің емдеуде үздіксіз болу мерзімін ұзарту туралы шешім қабылдайтын тікелей бастығына ұсынады.

Қажет болған жағдайда әскери қызметшінің емдеуде үздіксіз болу мерзімі осындай тәртіппен ұзартылуы мүмкін.

98. Емдеуде және ауруы бойынша демалыста үздіксіз болудың шекті мерзімі (ұзартуды ескере отырып) аяқталғаннан кейін әскери қызметшілер әскери қызметке жарамдылық санатын айқындау үшін медициналық куәландырылуға тиіс.

99. Әскери қызметші - әйелдерге жүктілігі және бала тууы бойынша демалысты әскери бөлімнің командирі Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен және мерзімге, медициналық денсаулық сақтау ұйымының жүктілік және бала туу туралы қорытындысына сәйкес береді.
V095860

100. Штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК-ның ауруы бойынша демалысқа (демалысты ұзартуға) мұқтаждығы туралы қорытындысы әскери-дәрігерлік комиссия отырыстарының хаттамалар кітабына жазылады және анықтамамен ресімделеді.

101. Басқа жағдайларда штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК-ның әскери қызметшіні сауығушылар командасына жіберу туралы қорытындысы

ӘДК отырыстарының хаттамалар кітабына жазылады және анықтамамен ресімделеді.

102. Осы Ереженің 93-тармағында көзделмеген жағдайларда штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК әскери қызметшінің әскери қызмет міндеттерін атқарудан 7-ден 15 тәулікке дейін босатуға (бұдан әрі - босату) мұқтаждығы туралы қорытынды шығарады.

103. Штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК мұндай қорытындыны қайтадан шығаруы мүмкін, бірақ жалпы алғанда босату мерзімі 30 тәуліктен аспауға тиіс.

104. Мерзімді әскери қызмет өткеріп жатқан және денсаулық жағдайы бойынша әскери қызмет міндеттерін атқарудан толық босатуды қажет ететін әскери қызметшілер әскери бөлімнің медициналық пунктіне (лазаретке) емделуге жіберіледі.

Егер штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК ішінара босатудың қажеттігі туралы қорытынды шығарса, онда қорытындыда мерзімді әскери қызмет өткеріп жатқан әскери қызметшілер босатуды қажет ететін сабақтардың, жұмыстардың, нарядтардың нақты түрлері көрсетіледі.

105. Штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК-ның ауруы бойынша босату (босатуды ұзарту) қажеттігі туралы қорытындысы әскери-дәрігерлік комиссия отырыстарының хаттамалар кітабына жазылады және анықтама түрінде беріледі.

106. Мерзімді әскери қызмет өткеріп жатқан әскери қызметшілерді ауруы бойынша демалысы аяқталғаннан кейін гарнизонның бастығы немесе қорғаныс істері жөніндегі басқарманың (бөлімнің) бастығы қорғаныс істері жөніндегі департаменттің бастығының келісімімен ауруы бойынша демалысты ұзарту немесе әскери қызметке жарамдылық санатын айқындау мәселесін шешу үшін демалысты өткізген жеріндегі штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін (гарнизондық немесе госпитальдық) ӘДК-ға жібереді.

107. Келісім-шарт бойынша әскери қызмет өткеріп жатқан және келісім-шарттың жаңа түрін жасасуға немесе әскери қызмет өткеру туралы келісім-шартты ұзартуға тілек білдірген әскери қызметшілерді медициналық куәландыруды штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін (гарнизондық немесе госпитальдық) ӘДК жүргізеді.

108. Аурулар кестесінде әскери қызметке жарамдылық санатын жеке бағалау көзделетін аурулар кезінде, келісім-шарт бойынша әскери қызмет өткеретін солдаттарға, матростарға, сержанттарға, старшиналарға қатысты штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК "Әскери қызметке шектеулі түрде жарамды. Келісім-шарт бойынша әскери қызметке келуге жарамсыз" деген қорытынды шығарады.

109. Мерзімді әскери қызмет өткеріп жатқан және тәртіптік әскери бөлімде жазасын өтеуге сотталған әскери қызметшілерге қатысты ауруы бойынша демалыс беру, әскери қызмет міндеттерін атқарудан босату туралы қорытынды шығарылмайды. Оларды емдеу әскери емдеу-алдын алу мекемесінде немесе әскери бөлімнің медициналық пунктінде аяқталуға тиіс.

110. Тамақтануы төмен мерзімді әскери қызмет өткеріп жатқан әскери қызметшілерге, әскери (арнайы) оқу орындарының курсанттарына, кадеттерге және тәрбиеленушілерге қатысты дене салмағының индексі 18,5 килограмм/метр² кем болған кезде штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК 3 айдан аспайтын мерзімге оларға арналып көзделген азық-түлік үлесі нормасының жартысы шегінде оларға қосымша тамақ беру туралы қорытынды шығарады.

111. Мерзімді әскери қызмет өткеріп жатқан, бойы 190 сантиметр және одан жоғары болатын әскери қызметшілерге, әскери (арнайы) оқу орындарының курсанттарына, кадеттерге және тәрбиеленушілерге қатысты штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК көрсеткіштер бойынша 3 айдан аспайтын мерзімге оларға арналып көзделген азық-түлік үлесі нормасының жартысы шегінде оларға қосымша тамақ беру туралы қорытынды шығарады.

112. Қажет болған жағдайда, штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК қосымша тамақ беруді ұзарту туралы қорытынды шығаруы мүмкін.

Көрсетілген қорытындыны шығаруға көңіл-күйінің нашарлауына, қарнының ашуын сезінуіне, тамақ қабылдағаннан кейін тойғанын сезбеуіне шағымдану, сондай-ақ дене салмағының теріс динамикасы көрсеткіш болып табылады.

113. Осы Ереженің 110, 111-тармақтарда көзделген жағдайларда, штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК тәуліктік азық-түлік үлесі нормасының жартысы шегінде қосымша тамақ беру туралы қорытынды шығарады.

114. Егер келісім-шарт бойынша әскери қызмет өткеріп жатқан әскери қызметші әскери есептен шығарыла отырып, әскери қызметке жарамсыз деп танылса және қызметтен босатуды ресімдеу кезінде денсаулық жағдайы бойынша әскери қызмет міндеттерін атқара алмайтын болса, штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК оның әскери қызметке жарамсыздығы туралы қорытындымен бір уақытта "Қызметтен босатуды ресімдеу үшін қажетті 30 тәуліктен аспайтын мерзімге әскери қызмет міндеттерін атқарудан босатылуға тиіс" деген қорытынды шығарады, ерекше жағдайларда "Әскери қызмет міндеттерін атқарудан әскери бөлімнің жеке құрамының тізімдерінен шығарған күнге дейінгі мерзімге босатылуға тиіс" деген қорытынды шығарады.

7. Әскери-теңіз күштерінің әскери қызметшілерін медициналық куәландыру

115. Мынадай әскери-есептік мамандықтары бойынша қызметке жарамдылығын айқындау үшін әскери қызметшілерді медициналық куәландыру 12 айда бір рет жүргізіледі:
су үсті кемелерінің жеке құрамы;
тереңге сүңгітін сүңгуір, акванавт, сүңгуір маман;
басқарушы, белгі беруші, штурман электрик, торпедо электригі, торпедошы, гидроакустик, су үсті кемелерінің радиотелеграфисі.

116. Егер Әскери-теңіз күштерінің әскери қызметшілері олардағы қызметке жарамсыз болған жағдайда, штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК олардың әскери қызметке жарамдылық санаты туралы қорытынды да шығарады.

117. Егер кезекті медициналық куәландырудан кейін 6 айдан астам уақыт өтсе, су үсті кемелерінде гидроакустиктер және радиотелеграфистер болып қызмет өткеретін әскери қызметшілер ұзақ (2 айдан артық) жүзу алдында медициналық куәландырылуға тиіс.

118. Жүзуге кететін су үсті кемелеріне іссапарға жіберілген тұлғаларды су үсті кемелеріндегі қызметке жарамдылығын айқындау үшін штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК медициналық куәландыруға тиіс.

Жекелеген жағдайларда, тұрақты теңгерілген, кемедегі қызметке кедергі келтіретін аурулары бар іссапарға жіберілген адамдарға штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК мынадай редакцияда қорытынды шығарады: "3 айдан аспайтын мерзімге су үсті кемесінде теңізге шығуға қарсы көрсеткіштері жоқ".

8. Аэроұтқыр әскерлерінің әскери қызметшілерін медициналық куәландыру

119. Аэроұтқыр әскерлерінде мерзімді әскери қызмет өткеріп жатқан әскери қызметшілерді әскери қызметке жарамдылығын айқындау үшін медициналық куәландыру қызмет уақыты ішінде бір рет, келісім-шарт бойынша әскери қызмет өткеретіндерді - 12 айда бір рет жүргізіледі.

120. Аэроұтқыр әскерлеріне әскери қызметке (әскери жиындарға) шақырылған азаматтар, әскери қызмет өткеру үшін басқа әскер тектерінен, әскери (арнайы) оқу орындарынан, жетілдіру курстарынан келген әскери қызметшілер медициналық куәландырудан өтеді.

121. Аэроұтқыр әскерлерінің әскери қызметшілерін кезектен тыс медициналық куәландыру олар стационарлық емдеуден кейін әскери емдеу-алдын алу мекемелерінен қайтып келгенде (егер оларды штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін (госпитальдық) ӘДК куәландырмаған болса), сондай-ақ әскери бөлім дәрігері, әскери-медициналық мекеменің маман дәрігері қорытындысының негізінде әскери бөлім командирінің шешімі бойынша жүргізіледі.

122. Келісім-шарт бойынша әскери қызмет өткеретін және дене салмағы 90 кг-дан асатын әскери қызметшілердің Аэроұтқыр әскерлеріндегі қызметке жарамдылығы жеке анықталады.

9. РЗ-мен, ИСК-мен, РОҚ-мен, ЭӨК көздерімен қызметке (жұмысқа) іріктеліп алынатын және қызмет өткеретін (жұмыс істейтін) әскери қызметшілерді (Қарулы Күштер қызметшілерін) медициналық куәландыру

123. РЗ-мен, ИСК-мен, РОҚ-мен, ЭӨК көздерімен қызметке (жұмысқа) іріктеліп алынатын және қызмет өткеретін (жұмыс істейтін) әскери қызметшілерді (Қарулы Күштер қызметшілерін) медициналық куәландыру медициналық қызмет бастығының (дәрігерінің) және әскери бөлім қолбасшылығы өкілінің қатысуымен жүргізіледі.

124. РЗ, ИСК, РОҚ, ЭМӨ көздерімен қызметке (жұмысқа) іріктеліп алынатын әскери қызметшілерді (Қарулы Күштер қызметшілерін) медициналық куәландыру лауазымға тағайындау алдында, ал РЗ, ИСК, РОҚ және ЭМӨ көздерімен қызмет өткеріп жатқандарды (жұмыс істейтіндерді) 2 жылда бір рет немесе медициналық көрсеткіштер бойынша жүргізіледі.

125. РЗ, ИСК, РОҚ және ЭМӨ көздерімен қызметке (жұмысқа) іріктеліп алынатын және қызмет өткеріп жатқан (жұмыс істейтін) тұлғаларды медициналық куәландыру басталғаннан бұрын:

1) көкірек қуысы органдарын екі кескінде флюорографиялық (рентгенологиялық) зерттеу (егер ол жүргізілмесе немесе медициналық құжаттарда соңғы 6 айда осы зерттеу туралы мәлімет болмаса);

2) қанды жалпы талдау;

3) зәрді жалпы талдау жүргізіледі.

126. 40 жастан асқан адамдарға электрокардиографиялық зерттеу, көздің ішкі қысымын өлшеу, қандағы қант құрамының деңгейін анықтау жүргізіледі. Медициналық көрсеткіштер бойынша басқа да зерттеулер жүргізілуі мүмкін.

127. Медициналық куәландыру басталғанға дейін әскери бөлімнің медициналық қызмет бастығы (дәрігері) штаттан тыс тұрақты (уақытша) жұмыс істейтін ӘДК-ға медициналық куәландырылуға тиіс әскери қызметшілер мен Қарулы Күштер қызметшілерінің әскери бөлім қолбасшылығы бекіткен тізімін б е р е д і .

Тізімде медициналық куәландырудың мақсаты; әскери атағы (әскери қызметшілер үшін); куәландырылушының тегі, аты, әкесінің аты; РЗ-мен, ИСК-мен, РОҚ-мен, ЭМӨ көздерімен қызмет өткеретін (жұмыс істейтін) адамдарға қатысты оның РЗ-мен, ИСК-мен, РОҚ-мен, ЭМӨ көздерімен жұмыс өтілі, сондай-ақ комиссияаралық кезеңде жеке дозиметрлік бақылау деректері көрсетіледі.

128. Әскери бөлім қолбасшылығының өкілі медициналық куәландырудың алдында штаттан тыс тұрақты (уақытша) жұмыс істейтін ӘДК мүшелерін куәландырылушылардың қызмет (жұмыс) жағдайымен таныстырады, ал әскери бөлімнің медициналық қызмет бастығы (дәрігері) ӘДК-ға комиссияаралық кезеңде куәландырылушылардың денсаулық жағдайын медициналық қадағалаудың нәтижелері туралы хабарлайды.

129. РЗ-мен, ИСК-мен, РОҚ-мен және ЭМӨ көздерімен қызмет өткеретін (жұмыс істейтін) әскери қызметшіні (Қарулы Күштер қызметшісін) әскери емдеу-алдын алу мекемесіне стационарлық емдеуге және медициналық куәландыруға жіберген кезде маманның еңбек және жұмыс орны жағдайының санитарлық-гигиеналық картасы ұсынылады.

130. Стационарлық тексеру нәтижесінде әскери қызметшіде (Қарулы Күштер қызметшісінде) РЗ-ның, ИСК-ның, РОҚ-ның, ЭМӨ көздерінің организмге әсер ету салдарынан болуы мүмкін ауру анықталған және осы ауру бойынша аурулар кестесінде немесе қосымша талаптар кестесінде әскери қызметке уақытша жарамсыздық - жарамсыздық немесе РЗ-мен, ИСК-мен, РОҚ-мен, ЭМӨ көздерімен қызметке (жұмысқа) жарамдылығын жеке бағалау көзделген жағдайда, штаттан тыс тұрақты (уақытша) жұмыс істейтін ӘДК радиолог дәрігердің және/немесе токсиколог дәрігердің қатысуымен ғана қорытынды шығарылады.

Қорытынды патологиялық процестің өтелу дәрежесі, әскери-есептік мамандық, жалпы және кәсіби еңбек өтілі, әскери қызмет міндеттерін орындау қабілеті ескеріле отырып шығарылады.

131. Аурулар кестесінің әскери қызметке уақытша жарамсыздық көзделген тармақтарына сәйкес РЗ-мен, ИСК-мен, РОҚ-мен, ЭМӨ көздерімен қызмет (жұмыс) үшін іріктеліп алынатын адамдарға қатысты РЗ-мен, ИСК-мен, РОҚ-мен, ЭМӨ көздерімен жұмыс істеуге жіберілмейді.

133. Денсаулық жағдайына шағымданған, бұрын РЗ-мен, ИСК-мен, РОҚ-мен, ЭМӨ көздерімен қызметке (жұмысқа) уақытша жарамсыз деп танылған, РЗ-мен, ИСК-мен, РОҚ-мен, ЭМӨ көздерімен қызметке (жұмысқа) жарамсыз деп танылуы мүмкін мертігуден (жараланудан, жарақаттанудан, контузия алудан), аурудан кейін берілген ауруы бойынша демалыстан келген әскери қызметшілер (Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің қызметшілері) кезектен тыс медициналық куәландырылуға жатады.

134. Стационарлық тексеру және медициналық куәландыру нәтижелері бойынша бұрын РЗ-мен, ИСК-мен, РОҚ-мен, ЭМӨ көздерімен қызметке (жұмысқа) жарамсыз деп танылған адамдарды (жүктілігіне және бала тууына

байланысты демалыс берілген әйелдерден басқа) штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін (госпитальдық) ӘДК 3 айдан кейін қайтадан медициналық куәландыруға жіберіледі.

135. РЗ-мен, ИСК-мен, РОҚ-мен, ЭМӨ көздерімен қызметке жарамсыз деп танылған әскери қызметшілерге қатысты ӘДК олардың әскери қызметке жарамдылық санаты туралы мәселені де шешеді.

10. Климаттық жағдайлары қолайсыз аумақта әскери қызмет өткеруге (отбасы мүшелері үшін тұруға) жарамдылығын айқындау үшін әскерге шақыру бойынша әскери қызмет өткеретін офицерлік құрамның адамдарын және келісім-шарт бойынша әскери қызмет өткеретін әскери қызметшілерді медициналық куәландыру

136. Климаттық жағдайлары қолайсыз аумақта әскери қызмет өткеруге (отбасы мүшелері үшін тұруға) жарамдылығын айқындау үшін әскерге шақыру бойынша әскери қызмет өткеретін офицерлік құрамның адамдарын және келісім-шарт бойынша әскери қызмет өткеретін әскери қызметшілерді медициналық куәландыру әскери бөлім командирінің (мекеме бастығының) жолдамасы бойынша жүргізіледі.

Жолдамаға тиісті командирдің шешіміне сілтеме жасай отырып, штаб бастығы, жоғары тұрған лауазымды тұлға немесе кадр органының бастығы (құраманың кадрлар бөлімінің бастығы және одан жоғарылар) қол қояды.

137. Жолдамада әскери қызмет өткеру үшін жіберілетін немесе әскери қызмет өткеріп жатқан нақты жері (аудан, қала, облыс), медициналық куәландырудың мақсаты көрсетіледі.

138. Әскери қызметшілердің келісім-шарт бойынша әскери қызмет өткеру үшін (олардың отбасы мүшелері үшін тұруға) медициналық қарсы көрсеткіштердің тізбесін денсаулық сақтау және қорғаныс саласындағы уәкілетті орган бекітеді.

139. Медициналық куәландыруды маман дәрігерлер: хирург, терапевт (15 жасқа дейінгі балаларды - педиатр), невропатолог, окулист, оториноларинголог, әйелдерге қатысты - сондай-ақ гинеколог жүргізеді. Қажет болған жағдайда басқа маман дәрігерлер тартылады.

140. Медициналық куәландыру алдында:

- 1) көкірек қуысы органдарын флюорографиялық зерттеу (15 жастан жоғары);
- 2) тромбоциттерді есептей отырып, қанды клиникалық талдау;
- 3) мерезге серологиялық реакция;
- 4) зәрді жалпы талдау жүргізіледі.

141. 40 жастан асқан адамдарға электрокардиографиялық зерттеу (тыныштықта және жүктемеден кейін), көздің ішкі қысымын өлшеу, қандағы қанттың деңгейін анықтау жүргізіледі.

40 жастағы және одан асқан әскери қызметші-әйелдерге маммологтың тексеруі, онкологиялық тексеру - онкоцитологияға жағындылар, көрсеткіштер бойынша биопсия, ал овариалды-етеккір циклі бұзылған кезде гормоналды тексеру және эндокринологтың консультациясы жүргізіледі. Медициналық көрсеткіштер бойынша басқа да зерттеулер жүргізілуі мүмкін.

142. Климаттық жағдайлары қолайсыз аумақта әскери қызмет өткеруге жарамдылығын айқындау үшін әскери қызметшілерді медициналық куәландыру кезінде штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК куәландырылушының әскери қызметке жарамдылық санатын айқындайды, ал ол әскери қызметке жарамды немесе әскери қызметке болмашы шектеулермен жарамды деп танылған жағдайда жолдамада көрсетілген жердегі қызметке жарамдылығын айқындайды.

143. Климаттық жағдайлары қолайсыз аумаққа жібергенге дейін әскери қызметшілердің отбасы мүшелерін медициналық куәландыру кезінде штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК мыналарды айқындайды:

1) жолдамада көрсетілген жерде тұруға жарамдылығы немесе жарамсыздығы;

2) әскери қызметші ауыстырылатын немесе ол қызмет өткеріп жатқан жерлерде жоқ мамандандырылған медициналық денсаулық сақтау ұйымында ұзақ (12 айдан астам) емделуге және бақылауға, девианттық мінез-құлқы бар балалар үшін мамандандырылған білім беру ұйымдарында оқуға, тәрбиеленуге м ұ қ т а ж д ы ғ ы ;

3) климаттық жағдайлары қолайсыз жерде мамандандырылған медициналық көмек көрсететін мекемелердің немесе мамандандырылған мектепке дейінгі (оқу) ұйымдарының болуы.

144. Әскери қызметшінің отбасы мүшелерінде әскери қызметші ауыстырылатын немесе ол әскери қызмет өткеріп жатқан жерлерде жоқ мамандандырылған медициналық денсаулық сақтау ұйымдарында ұзақ (12 айдан астам) емдеуді немесе қосалқы мектептер мен девианттық мінез-құлқы бар балалар үшін мамандандырылған білім беру ұйымдарында оқытуды (тәрбиелеуді) талап ететін аурулардың немесе дамудағы ақаулардың болуы әскери қызметшінің отбасы мүшелерінің бұл жерлерде тұруына қарсы көрсеткіш болып т а б ы л а д ы .

Жоғарыда көрсетілген медициналық денсаулық сақтау ұйымдарының, арнайы оқу (мектепке дейінгі) ұйымдарының болуы туралы мәліметтерді штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК облыстағы уәкілетті денсаулық сақтау, білім және ғылым органдарынан сұрату бойынша алады.

145. Климаттық жағдайлары қолайсыз аумақтарда әскери қызмет өткеріп жатқан немесе осы жерлерге әскери қызмет өткеру үшін жіберілетін әскери қызметшілерді медициналық куәландыру кезінде штаттан тыс тұрақты жұмыс

істейтін ӘДК денсаулық сақтау және қорғаныс саласындағы уәкілетті органдар бекітетін Қазақстан Республикасының жекелеген жерлерінде әскери қызмет өткеруге (отбасы мүшелері үшін тұруға) медициналық қарсы көрсеткіштер тізбесіне сәйкес олардың әскери қызметке жарамдылық санаты туралы және осы аудандар мен жерлердегі қызметке жарамдылығы туралы мәселені шешеді. Егер әскери қызметші әскери қызметте болудың шекті жасына жетсе, ӘДК оның әскери қызметке жарамдылық санаты туралы ғана мәселені шешеді.

Егер әскери қызметші әскери қызметте болудың шекті жасына толған болса, штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК оның әскери қызметке жарамдылық санаты туралы мәселені ғана шешеді.

146. Әскери қызметші қызмет өткеретін жерге немесе әскери қызметшіні жаңа қызмет орнына ауыстыру кезінде тасымалдауға жарамдылығын (тасымалдауға жарамсыздығын) анықтау үшін әскери қызметшінің өзімен бірге немесе одан бөлек тұратын отбасы мүшелерін медициналық куәландыру әскери қызметшінің өтініші бойынша бөлім командирінің (мекеме бастығының) немесе кадр органының жолдамасы бойынша жүргізіледі.

147. Медициналық куәландырудың нәтижелері бойынша штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК мынадай қорытындылардың бірін шығарады:

- 1) климаттық жағдайлары қолайсыз аумақтарда қызметке (отбасы мүшелері үшін - тұруға) жарамды;
- 2) климаттық жағдайлары қолайсыз аумақтарда қызметке (отбасы мүшелері үшін - тұруға) жарамсыз.

11. Шетелдік мемлекеттерге шығатын, келісім-шарт бойынша әскери қызмет өткеріп жатқан әскери қызметшілерді және олардың отбасы мүшелерін медициналық куәландыру

148. Шетелдік мемлекеттерге ұзақ (3 айдан астам) іссапарларға шығатын, келісім-шарт бойынша әскери қызмет өткеріп жатқан әскери қызметшілерді, олардың отбасы мүшелерін осы Ереженің 139-тармағында көрсетілген мамандардан басқа, сондай-ақ дерматолог пен стоматолог куәландырады.

Әскери қызметшінің отбасы мүшелерін медициналық куәландыру оларда психоневрологиялық диспансерден анықтама болған жағдайда ғана жүргізіледі.

Медициналық куәландыру басталғанға дейін жалпы қабылданған зертханалық зерттеулерден басқа, қосымша қандағы қанттың деңгейін зерттеу жүргізіледі, ал әскери қызметшілерде бұдан басқа, қан тобы және резус-тиістілігі анықталады.

Кіру үшін АҚТБ-инфекциясының жоқтығына сертификат талап етілетін мемлекеттерге шығатындарға АҚТБ-ға тексеру жүргізіледі, нәтижесі тиісті сертификатқа енгізіледі.

149. Шетелдік мемлекеттерге ұзақ (3 айдан астам) іссапарларға жіберілетін әскери қызметшілерді және олардың отбасы мүшелерін медициналық куәландыру денсаулық сақтау және қорғаныс саласындағы уәкілетті органдар бекітетін шетелдік мемлекетте әскери қызмет өткеруге (отбасы мүшелері үшін тұруға) медициналық қарсы көрсеткіштер тізбесінің негізінде жүргізіледі.

150. Медициналық куәландырудың нәтижелері бойынша штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК мынадай қорытындылардың бірін шығарады:

- 1) шетелдік мемлекетте қызметке (отбасы мүшелері үшін - тұруға) жарамды;
- 2) шетелдік мемлекетте қызметке (отбасы мүшелері үшін - тұруға) жарамсыз.

151. Штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК-ның қорытындысы шетелдік мемлекетке шығатын адамның денсаулық жағдайы туралы анықтамамен ресімделеді. Шетелдік мемлекетте қызметке (тұруға) жарамды деп танылған адамдарға анықтама 3 данада жасалады, олардың бірінші және екінші даналары медициналық куәландыруға жіберген әскери бөлімнің командиріне жіберіледі, үшінші данасы штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК-да қалады.

152. Штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК-ның шетелдік мемлекетке шығатын адамның шетелдік мемлекетте қызметке (тұруға) жарамсыздығы туралы қорытындысын штаттық ӘДК бекітуі тиіс.

153. Штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК-ның шетелдік мемлекетте қызметке (тұруға) жарамдылығы туралы қорытындысы шығарылған күннен бастап 6 ай ішінде жарамды.

154. Куәландырылушыда карантиндік ауруларға (тырысқак, сары ауру қызбасы және басқалары) қарсы алдын алу егулерді жүргізу үшін қарсы көрсеткіш болып табылатын аурулар болған жағдайда штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК шетелдік мемлекетте қызметке (тұруға) жарамсыздығы туралы қорытынды шығарады.

12. Запастағы азаматтарды есепке алу мақсатында немесе әскери жиындарға немесе әскери қызметке шақыру кезінде медициналық куәландыру

155. Запастағы азаматтарды есепке алу мақсатында немесе әскери жиындарға немесе әскери қызметке шақыру кезінде медициналық куәландыру басталғанға дейін қорғаныс істері жөніндегі басқарманың (бөлімнің) бастығы нысанын денсаулық сақтау және қорғаныс саласындағы уәкілетті органдар бекітетін запастағы азаматтың медициналық куәландыру картасын ресімдейді және:

психоневрологиялық, наркологиялық, тері-венерологиялық, туберкулезге қарсы диспансерлерден (кабинеттерден) оның есепте тұратындығы туралы мәліметтерді (анықтамаларды);

басқа медициналық денсаулық сақтау ұйымдарынан созылмалы аурулары және соңғы 12 ай ішінде ауырған жұқпалы және паразитарлық аурулар бойынша

диспансерлік есепте тұрғаны туралы мәліметтерді, науқастың амбулаториялық медициналық картасын, стационарлық науқастың аурулар тарихынан көшірмелерді, рентгенограммаларды, арнайы медициналық зерттеулердің хаттамалары мен азаматтың денсаулық жағдайын сипаттайтын басқа да медициналық құжаттарды сұратады.

156. Медициналық куәландыру басталғанға дейін:
егер ол соңғы 6 айда өткізілмеген болса, көкірек қуысы органдарын екі кескінде флюорографиялық (рентгенологиялық) зерттеу;
қ а н д ы ж а л п ы т а л д а у ;
з ә р д і ж а л п ы т а л д а у ;

40 жастан асқан адамдарға электрокардиографиялық зерттеу (тыныштықта және жүктемеден кейін) және көздің ішкі қысымын өлшеу, қандағы қантты анықтау жүргізіледі.

157. Әскери қызметтен ауруы бойынша босатылған азаматтарды медициналық куәландыру кезінде қорғаныс істері жөніндегі басқарма (бөлім) қорғаныс істері жөніндегі департаменттер жанындағы әскери-дәрігерлік (дәрігерлік) комиссияларға ауруы туралы куәліктің түпнұсқасын (көшірмесін) береді.

158. Аурулар кестесінде әскери қызметке жарамдылығын жеке бағалау көзделетін аурулары болған кезде келісім-шарт бойынша әскери қызмет өткерген және есепке алу мақсатында немесе әскери жиындарға шақыру кезінде куәландырылатын азаматтарға қатысты, сондай-ақ әскери қызметке шақыру кезінде запастағы офицерлік құрамның әскери міндеттілеріне қатысты "В" санаты бойынша - әскери қызметке шектеулі түрде жарамдылығы туралы қорытынды шығарылады.

159. Аурулар кестесінде әскери қызметке уақытша жарамсыздық көзделетін аурулары болған кезде әскери жиындарға шақырылатын әскери міндеттілерге қатысты алдын ала медициналық куәландыруды жүргізетін аудандық (облыстық маңызы бар қалалардың) әскерге шақыру комиссиялары және түпкілікті медициналық куәландыруды жүргізетін облыстық (республикалық маңызы бар қалалардың және астананың) әскерге шақыру медициналық комиссиялары әскери қызметке уақытша жарамсыздығы туралы қорытынды шығарады.

160. Запастағы офицерлік құрамның әскери қызметке шақырылған (Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрінің әскери қызметке шақыру туралы бұйрығы болған жағдайда), бірақ қызмет орнына әлі жіберілмеген және денсаулық жағдайына шағым айтқан әскери міндеттілерін қорғаныс істері жөніндегі басқарма (бөлім) бастықтарының жолдамасы бойынша штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін (гарнизондық немесе госпитальдық) ӘДК куәландырады.

Аурулар кестесінде әскери қызметке жарамдылық санатын өзгерту көзделетін

аурулар анықталған кезде штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК қорытындысы ауруы туралы куәлікпен (анықтамамен) ресімделеді және штаттық ӘДК-ның бекітуіне жатады.

161. Егер әскери қызмет өткерген азамат әскери қызметке жарамдылық санатын айқындау туралы немесе штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК-ның қорытындысын қайта қарау туралы мәселе (босатылу себебі мен уақытына карамастан) қоятын болса, қорғаныс істері жөніндегі басқарма (бөлім) бастығы оның өтінішін, әскери билетін, қолда бар медициналық құжаттарын штаттық Ә Д К - ғ а ж і б е р е д і .

Әскери қызметтен психикалық ауру салдарынан денсаулық жағдайы бойынша босатылған азаматқа медициналық денсаулық сақтау ұйымының маман дәрігерлерінің бұрын қойылған диагнозды өзгерту немесе алып тастау туралы қорытындысы беріледі.

162. Штаттық ӘДК ұсынылған құжаттарды зерделейді және қажет болған жағдайда азаматтың әскери қызмет өткеру және запаста тұру кезеңіндегі денсаулық жағдайын сипаттайтын басқа да құжаттарды сұратады.

Егер өтінішті қанағаттандыруға негіздеме бар екендігі белгіленсе, онда азамат әскери қызметке жарамдылық санатын айқындау мақсатында штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін (гарнизондық немесе госпитальдық) ӘДК-ға медициналық қайта куәландыруға жіберіледі.

Штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК-ның қорытындысы ауруы туралы куәлікпен ресімделеді, мұнда мертігудің (жараланудың, жарақаттанудың, контузия алудың), аурудың себептік байланысы айқындалмайды. Ауруы туралы куәліктің бірінші және екінші даналары штаттық ӘДК-ға жіберіледі.

163. Штаттық ӘДК ұсынылған құжаттарды қарау нәтижелерін хаттамамен ресімдейді, ал әскери қызметке жарамдылық санаты туралы қорытындыны, мертігудің (жараланудың, жарақаттанудың, контузия алудың), аурудың себептік байланысын табыс етілген ауруы туралы куәлікке жазады.

4-тарау. Әскери жиындарды өткеріп жатқан әскери қызметшілердің, әскери міндеттілердің және әскери қызмет (әскери жиындарды) өткерген азаматтардың мертігуінің (жаралануының, жарақаттануының, контузия алуының), ауруларының себептік байланысын айқындау

164. Мертігудің (жараланудың, жарақаттанудың, контузия алудың) (бұдан әрі - мертігу), аурулардың себептік байланысы Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарында әскери қызмет (әскери жиындарды) өткеріп жатқан азаматтарда, әскери қызмет (әскери жиындарды) өткерген және денсаулық жағдайы бойынша әскери қызметтен босатылған азаматтарда айқындалады.

165. Әскери қызмет (әскери жиындарды) өткерген әскери қызметшілерге, азаматтарға мертігудің себептік байланысын белгілеу туралы қорытынды азамат әскери қызмет (әскери жиындарды) өткеріп жатқан (өткерген) әскери бөлім командирі (мекеме бастығы) берген жарақаттану туралы анықтаманың негізінде шығарылады. Анықтамада мертігудің мән-жайы көрсетіледі.

Штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК мертігудің мән-жайын көрсететін басқа да құжаттарды қарау негізінде мертігудің себептік байланысы туралы қорытынды шығара алады.

166. Мертігудің, аурудың себептік байланысын штаттық ӘДК егер азамат әскери қызмет (әскери жиындарды) өткеру кезеңінде мертігуіне, ауруына байланысты емдеуде болған және штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК-ға медициналық куәландыруға жіберілмеген, сондай-ақ егер әскери қызмет (әскери жиындарды) өткеру кезеңінде немесе қызметтен босатылғаннан (жиындар аяқталғаннан) кейін мертігуі, ауруы салдарынан қайтыс болған (қаза тапқан) жағдайларда айқындайды.

167. Жарақаттануы, ауруы туралы жаңадан табылған мән-жайлары және олардың әскери қызмет міндеттерін атқаруына байланысы болған жағдайда мертігудің, аурудың себептік байланысы туралы қорытынды сырттай (құжаттар бойынша) қайта қаралуы мүмкін.

168. Мертігудің, аурудың себептік байланысын айқындау азаматтардың, халықты әлеуметтік қорғау саласындағы орталық атқарушы органның аумақтық бөлімшелерінің, зейнетақымен қамтамасыз етуді жүзеге асыратын органдардың, қолбасшылықтың, кадр органының, сондай-ақ құқық қорғау органдарының өтініші негізінде жүргізіледі.

169. Ауруы туралы куәлікте, анықтамада және басқа медициналық құжаттарда штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК-ның мертігудің, аурудың себептік байланысы туралы қорытындысы болмаған кезде, аталған құжаттар дұрыс ресімделмеген, азамат штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК-ның мертігудің, аурудың себептік байланысы туралы қорытындысына келіспеген кезде, сондай-ақ әскери қызмет өткеруді куәландыратын құжаттарда әскери қызметтен "ауруы бойынша" немесе "денсаулық жағдайы бойынша" босатылғаны туралы жазбалар болған кезде құжаттар штаттық ӘДК-ға қарауға жіберіледі.

Құжаттарды қарау нәтижелері және штаттық ӘДК-ның мертігудің, аурудың себептік байланысы туралы қорытындысы ӘДК отырысының хаттамасымен ресімделеді және қорытынды шығарылады.

170. Әскери қызмет өткерген азаматтың құжаттарында ауру диагнозы көрсетілмеген, бірақ аурулар кестесінің медициналық куәландыру сәтінде қолданылған тармағы көрсетілген жағдайда, штаттық ӘДК мертігудің, аурудың

себептік байланысы туралы өзінің қорытындысында аурулар кестесінің көрсетілген тармағында көзделген аурулардың атауын көрсетеді.

171. Егер әскери жиындарды өткеріп жатқан әскери қызметшіде, азаматта әр түрлі жағдайлар кезінде туындаған (алынған) бірнеше ауру, мертігу немесе олардың салдары анықталса, штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК олардың себептік байланысы туралы қорытындыны бөлек шығарады.

172. Құжатта бұрын себептік байланысы туралы қорытынды шығарылған мертігудің, аурудың диагнозы дәл көрсетілмеген жағдайда, штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК оның тұжырымын өзгертпей, бастапқы диагнозын көрсетеді, содан кейін мертігудің, аурудың нақтыланған диагнозын көрсетеді және ол бойынша себептік байланысы туралы қорытынды шығарады.

173. Егер азаматты медициналық куәландырудың нәтижелері туралы құжаттар болмаса немесе оны медициналық куәландыру жүргізілмесе, ауру тарихындағы, медициналық кітапшадағы, медициналық анықтамадағы, мұрағат анықтамасындағы жазбалар мертігудің, аурудың себептік байланысы туралы қорытынды шығару үшін негіздеме болып табылады.

174. Әскери қызметті (әскери жиындарды) өткерген әскери қызметшілерге, азаматтарға ӘДК-ның "Әскери қызметті (әскери жиындарды) өткеру кезінде мертіккен (жараланған, жарақаттанған, контузия алған)"; "Әскери қызметті (әскери жиындарды) өткеруге байланысты ауру" деген қорытындылары егер олар куәландырушыда әскери қызметті (әскери жиындарды) өткеру кезеңінде пайда болса не көрсетілген кезеңде әскери қызметке жарамдылық санатын өзгертетін ауырлық деңгейіне жеткен болса, сондай-ақ егер аурудың басталуын әскери қызметті (әскери жиындарды) өткеру кезеңіне жатқызуға болатын болса, созылмалы ақырын үдейтін аурулар кезінде шығарылады.

175. ӘДК-ның "Әскери қызметті өткеру кезінде иондаушы сәулелердің әсеріне байланысты мертіккен" деген қорытындысы егер аурулар апат салдарынан туындаған қолайсыз факторлардан пайда болса, сәулелендіру мөлшерінің көлеміне немесе сәулелендіру жөніндегі деректердің болмауына, радиоактивті ластану аймақтарындағы жұмыстың аяқталуы мен зиянды салдарлардың пайда болуы арасындағы кезеңнің ұзақтығына қарамастан, әскери қызметті (әскери жиындарды) өткерген, 1986 - 1990 жылдары Чернобыль атом электр станциясындағы авария салдарын жою жөніндегі жұмыстарды орындауға тартылған әскери қызметшілерге, азаматтарға шығарылады.

176. ӘДК-ның "Әскери қызметті өткеру кезінде иондаушы сәулелердің әсеріне байланысты мертіккен" деген қорытындысы әскери қызметті (әскери жиындарды) өткерген, ядролық қару сынағына қатысқан әскери қызметшілерге, азаматтарға шығарылады. Ядролық қару сынағына, дайындық және жою жұмыстарына тікелей қатысу фактісі Қазақстан Республикасы немесе Ресей

Федерациясы Қорғаныс министрліктерінің орталық мұрағаттарының анықтамаларымен расталуға тиіс.

177. ӘДК-ның "Әскери қызметті өткеру кезінде иондаушы сәулелердің әсеріне байланысты болған ауру" деген қорытындысы радиоактивті заттармен ластанған аумақтарда әскери қызмет (әскери жиындарды) өткерген әскери қызметшілерге, азаматтарға шығарылады.

178. Осы Ереженің 175, 176, 177-тармақтарында көрсетілген азаматтардың санаттарына мертігудің, аурудың себептік байланысын белгілеген кезде штаттық ӘДК Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004 жылғы 13 қаңтардағы N 34 қаулысымен бекітілген иондаушы сәулелендіру әсеріне байланысты аурулардың тізбесін басшылыққа алады.

179. ӘДК-ның "Жауынгерлік іс-қимылдарға қатысуға байланысты мертіккен, ауырған" деген қорытындысы әскери қызметті (әскери жиындарды) өткерген, мәртебесі "Ұлы Отан соғысының қатысушылары мен мүгедектеріне және соларға теңестірілген адамдарға берілетін жеңілдіктер мен оларды әлеуметтік қорғау туралы" Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 28 сәуірдегі Заңында айқындалған әскери қызметшілерге, азаматтарға шығарылады.

180. Осы Ереженің 175, 176, 177-тармақтарында көрсетілген азаматтардың санаттарына әскери қызмет өткеруге байланысты мертігудің, аурудың себептік байланысын белгілеу үшін қорғаныс істері жөніндегі басқарманың (бөлімнің) бастығы штаттық ӘДК-ға әскери қызмет өткергенін растайтын құжаттар, осы Ереженің 179-тармағында көрсетілген азаматтардың санаттары үшін, бұдан басқа әскери қызмет өткеру кезеңінде мертігу, ауру фактісін растайтын мұрағат құжаттарын және әскери қызметтен босатылғаннан кейін ресімделген медициналық құжаттарды табыс етеді.

181. ӘДК-ның "Ауру әскери қызметті өткеруге байланысты емес" деген қорытындысы әскери қызметшілерге егер ауру куәландырылушыда әскери қызметке шақырылғанға (әскери қызметке келісім-шарт бойынша келгенге) дейін пайда болса және әскери қызмет ауруға теріс әсерін тигізбеген жағдайларда шығарылады.

182. ӘДК-ның "Әскери қызмет міндеттерін атқаруға байланысы жоқ қайғылы жағдайдың салдарынан мертіккен" деген қорытындысы әскери қызметшілерге егер мертігу әскери қызмет міндеттерін атқаруға байланысты болмаған жағдайларда шығарылады.

Қорытынды ережелер

183. Азамат штаттан тыс тұрақты жұмыс істейтін ӘДК-ның өзіне қатысты шығарылған қорытындысына жоғары тұрған штаттық ӘДК-ға шағымдана алады.

184. Азамат штаттық ӘДК-ның өзіне қатысты шығарылған қорытындысына сотқа шағымдана алады.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК